

Avtalsbilaga 4

Slutrapport för projekt inom Miljömiljarden, Stockholm stad

Diarienummer för ursprunglig ansökan: Dnr 465-2781/2005

Projektets nummer och namn: B 40 Spridningssamband Tyrestakilen – Årstaskogen

Datum för slutrapporten: 2007-11-23

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Inledning	4
1.1 Beskrivning och syfte	4
1.2 Bakgrund och utgångsläge	5
2 Mål och resultat.....	6
2.1 Projekt mål och deras uppfyllelse.....	6
2.2 Projektets resultat i relation till målen i Stockholms miljöprogram	6
2.3 Projektets pådrivande roll.....	7
2.4 Tekniska lösningar	7
2.5 Attityd- och beteendeförändringar.....	7
2.6 Ej uppnådda mål.....	7
3 Projektekonomi.....	8
3.1 Bidrag och kostnader	8
3.2 Besparingspotential	8
3.3 Löpande kostnader	8
4 Arbetssätt.....	9
4.1 Projektorganisation.....	9
4.2 Samarbete mellan aktörer	9
4.3 Kvalitetssäkring.....	9
4.4 Kunskapsspridning	9
5 Erfarenheter	10
5.1 Samlade erfarenheter och slutsatser	10
5.2 Framgångsfaktorer	10
5.3 Förvaltning av det genomförda projektet	10
5.4 Projektdokumentation och styrning.....	10
5.5 Följdåtgärder.....	10
5.6 Projektets replikerbarhet.....	10
6 Kontaktuppgifter	11
7 Bilagor	12
Bilaga I – Sammanfattat omdöme	13

Sammanfattning

Syftet med projektet är att stärka spridningssambanden och den biologiska mångfalden i Tyrestakilens innersta delar, Årstaskogen.

Målen med projektet har varit:

1. Att ha kartlagt spridningssambanden och analyserat framtida förutsättningar.
2. Att ha tagit fram ett handlingsprogram för att stärka spridningssambanden.
3. Att ha tagit fram en prioritering av åtgärder som behöver utföras för att stärka spridningssambanden.
4. Att ha konkretiserat några av de prioriterade åtgärderna i form av skisser eller projektering.

Samtidigt har en generell metod för kartläggning av spridningsfunktioner inom Stockholms stad tagits fram. Den omfattar elva väsentliga artgrupper. Metodiken identifierar spridningssamband, samt omfattar bristanalyser, prioriteringar och åtgärder.

Arbetsprocessen i projektet har sett ut som följer:

- Kunskapssammanställning om hur arter, i synnerhet arter knutna till värdefulla biotoper i Årstaskogen, kan utvecklas i Årstaskogen och få hjälp att sprida sig genom Tyrestakilens.
- Urval och analys av spridningssamband utifrån särskilt intressanta artgrupper inom staden.
- Åtgärdsförslag för Årstaskogen som underlättar biotopförstärkning och spridning, utifrån denna kunskap.

Rapporten "Metodik för kartläggning av spridningsfunktioner inom Stockholms stad" har sammanställts (bilaga 2). Där redovisas resultaten från projektet (mål 1-3). Mål 4 har ej kunnat genomföras p.g.a. minskade resurser.

Datum

Datum

Underskrift av ansvarig chef

Underskrift av projektledare

Namnförtydligande

Namnförtydligande

I Inledning

I.1 Beskrivning och syfte

Syftet med projektet är att stärka spridningssambanden i Tyrestakilens innersta delar, Årstaskogen.

Eftersom denna fråga ofta är aktuell i samband med stadens bebyggelseutveckling, har samtidigt en generell metod för kartläggning av spridningsfunktioner inom Stockholms stad tagits fram.

Arbetsprocessen har sett ut som följer:

- Kunskapssammanställning om hur arter, i synnerhet arter knutna till värdefulla biotoper i Årstaskogen, kan utvecklas i Årstaskogen och få hjälp att sprida sig genom Tyrestakilen.
- Urval och analys av spridningssamband utifrån särskilt intressanta artgrupper inom staden.
- Åtgärdsförslag för Årstaskogen som underlättar biotopförstärkning och spridning, utifrån denna kunskap.

Avgränsningar:

- Projektet har drivits inom stadens del av Tyrestakilen och de prioriterade förslagen gäller kommunal mark.

Projektet är genomfört december 2005 - augusti 2007.

Överensstämmelse med förvaltningens uppdrag:

Exploateringskontoret har ett samlat ansvar för markförvaltning, exploatering, och för genomförande av de planer som rör den fysiska miljön i Stockholm. I detta arbete är förståelsen för grönstrukturens samband viktigt. Projektet har tagit fram ett generellt verktyg för arbetet med att analysera spridningssamband och föreslå åtgärder i exploateringsprocessen.

1.2 Bakgrund och utgångsläge

Sambandet Tyrestakilen och Årstaskogen, är idag svagt och fungerar endast för de mest störningsokänsliga djurarterna, och för växter som lätt sprider sig över stora avstånd. Att inte åtgärda det svaga spridningssambandet kommer på sikt att medföra att om arter från Årstaskogen försvinner kan de inte åter vandra in.

För att ett ekosystem ska fungera behövs en mängd småmiljöer. Det kan till exempel vara död ved, blockrika sluttningar, gamla träd och olika blommande växter. Försvinner en av dessa småmiljöer försvinner växt- och djurarter knutna dit. Försvinner många arter blir hela ekosystemet instabilt. Följderna av detta kan bli:

- Minskat rekreativvärde i och med att naturupplevelsorna blir mindre mångfacetterade.
- Ökade kostnader genom att området blir mer skötselkrävande, t ex genom att vissa arter (kirskaål, brännässla och björnloka) måste hållas i schack av människan istället för genom naturlig konkurrens av andra träd och örter.
- Ökade kostnader pga minskad rening av luftburet nedfall, mer hamnar i Mälaren och grundvattnet.
- Sämre spridning av växter och djur från Årstaskogen till det inre nätverket av småparker och närnatur.

Underlagsmaterial hämtades från Stockholms biotopkarta, samt Grimsö forskningsstation, Sveriges lantbruksuniversitet. En stor mängd information har även samlats in genom personkontakter och via dessa personers rekommenderade litteratur. I rapporten (bilaga 2) finns en fullständig förteckning över källor.

Arbetet grundar sig på en mängd generaliseringar. Detta beror i första hand på att vi måste se till grupper av arter istället för att behandla varje enskild arts spridningsmöjligheter. Dessutom är kunskaperna kring vissa av arternas spridning bristfälliga. De generaliseringar som gjorts bygger dock på all tillgänglig kunskap om spridningsekologi, samt på konsulter och experters erfarenheter om hur arter förekommer i Stockholmsområdet.

2 Mål och resultat

2.1 Projekt mål och deras uppfyllelse

Målen med projektet har varit:

2.11 Att ha kartlagt spridningssambanden och analyserat framtida förutsättningar.

2.12 Att ha tagit fram ett handlingsprogram för att stärka spridningssambanden.

2.13 Att ha tagit fram en prioritering av åtgärder som behöver utföras för att stärka spridningssambanden.

Ovanstående mål 2.11-2.13 har uppfyllts. Redovisning i rapporten "Metodik för kartläggning av spridningsfunktioner inom Stockholms stad" (bilaga 2).

Samtidigt har en generell metod för kartläggning av spridningsfunktioner inom Stockholms stad tagits fram. Den omfattar elva väsentliga artgrupper. Metodiken identifierar spridningssamband, samt omfattar bristanalyser, prioriteringar och åtgärder.

2.14 Att ha konkretiserat några av de prioriterade åtgärderna i form av skisser eller projektering.

Målet är ej uppfyllt, pga minskad budget och avkortad projekttid.

2.2 Projektets resultat i relation till målen i Stockholms miljöprogram

* Mål och delmål enligt Stockholms miljöprogram och Växthusgasprogram:

Åtgärden anknyter till både mål 4.1 Skötseln av naturliga och kulturpräglade biotoper ska ge en ökad biologisk mångfald, och 4.3 i miljöprogrammet. 4.3 talar om att ingen exploatering ska ske i de viktigaste spridningsvägarna. Stråket mellan det innersta av Tyrestakilen och Årstaskogen är ett sådant spridningssamband. Liksom det är viktigt att undvika exploatering av grönmark i dessa stråk torde det vara minst lika viktigt att förbättra spridningssambanden.

* Nyckeltal enligt Stockholms miljöprogram:

Miljömålet 4.1 uppmärksammar återskapande och restaurering av viktiga miljöer. Att förbättra en spridningsväg torde ingå här och går att redovisa under nyckeltalet 4.1.2, "yta återskapade kulturpräglade biotoper."

Resultat: Projektets kartläggning och analys har i sig inga miljöeffekter, men bidrar till att öka kunskapsläget, vilket i slutändan kan få flera positiva miljöeffekter. Ett mätbart resultat efter nyckeltalet kan tyvärr inte redovisas då inga åtgärder kunde genomföras inom projektets minskade ekonomiska ramar. De föreslagna åtgärderna kan dock genomföras inom framtida projekt eller skötselåtgärder.

2.3 Projektets pådrivande roll

Kan bidra till ökad kunskap främst inom stadens egen organisation.

2.4 Tekniska lösningar

För analys av kartmaterialet användes ett GIS-system, ett väl utvecklat och användbart verktyg i samhället, men som är sparsamt utnyttjat inom Stockholm stad. En utveckling av datasystemet inom förvaltningarna skulle ge större möjligheter till snabb sammanställning av information och analyser.

2.5 Attityd- och beteendeförändringar

2.6 Ej uppnådda mål

* Att ha konkretiserat några av de prioriterade åtgärderna i form av skisser eller projektering. Målet är ej uppfyllt, p.g.a. minskad budget och avkortad projekttid.

3 Projektekonomi

3.1 Bidrag och kostnader

Tabell A

Beviljat bidrag i kr (avser Miljömiljarden)	Utnyttjat bidrag i kr (avser Miljömiljarden)	Total kostnad i kr (inkl. annan finansiering)
5000000	381883	381883

Kommentarer till tabellen:

Tabell B

Post	Utnyttjat bidrag i kr (avser Miljömiljarden)					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Projektanställda, konsulter, entreprenörer, material			266825	34964		
Intern tid projektledning ExplK		20280	24174	35640		
Summa		20280	290999	70604		

3.2 Besparingspotential

Ingen påverkan p.g.a. ej genomförda åtgärder (se punkt 2.1).

3.3 Löpande kostnader

Ingen påverkan p.g.a. ej genomförda åtgärder (se punkt 2.1).

4 Arbetsätt

4.1 Projektorganisation

Särskild styrgrupp tillsattes inte.

Arbetsgrupp:

Exploateringskontoret Projektledare:

Mova Hebert och Helene Nilsson 2005-2006

Sonia Eriksson (konsult) 2006

Rebecka Grönjörd fr.o.m. november 2006

8 % av total arbetstid

Stadsbyggnadskontoret, Ulrika Egerö, Anna Gustafsson

3 % av total arbetstid

Miljöförvaltningen, Gunilla Hjort, Susann Östergård, Anna Koffman

3 % av total arbetstid

Representanter från berörda stadsdelsförvaltningar genom deras nätverk

3 % av total arbetstid

Handläggare från Miljömiljarden inbjudna till strategiska arbetsmöten.

Expertgrupp:

Stefan Lundberg, Naturhistoriska riksmuseet

Andreas Zetterberg, Kungliga tekniska högskolan

Konsulter:

Sonia Eriksson, konsult projektledning: totalt xxx timmar

Ekologigruppen AB, konsult: totalt xxx timmar

4.2 Samarbete mellan aktörer

Under projekttiden har två arbetsseminarier ordnats där arbetsgruppen och expertgruppen (se punkt 4.1) beretts tillfälle att bidra med synpunkter.

4.3 Kvalitetssäkring

Genom intern granskning i arbetsgruppen och insyn från expertgruppen. Arbetsprocessen finns väl dokumenterad i rapporten (bilaga 2)

4.4 Kunskapsspridning

Information om projektet finns på Exploateringskontorets och Miljömiljardens hemsidor. Två seminarier har hållits, varav ett s.k. slutseminarium.

Till detta var intressenter inom Stockholms stads förvaltningar och stadsdelar inbjudna, men även från kranskommuner, Länsstyrelsen i Stockholms län, KTH, Naturhistoriska riksmuseet

Inbjudna talare var Krister Sernbo (Ekologigruppen AB) som presenterade miljömiljardsprojektet, Kerstin Gustavsson (Vägverket) rörande "Barriäreffekter av vägar: hur identifiera och åtgärda", samt Ulla Mörtberg (KTH) rörande "Landskapsekologisk analys med hjälp av prognosverktyg – habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter".

5 Erfarenheter

5.1 Samlade erfarenheter och slutsatser

Det har varit ett väl fungerande samarbete mellan både arbetsgrupp, expertgrupp och konsulter.

Byte av projektledare två gånger gjorde projektet något försenat jämfört med uppställd tidplan.

Att inga av de föreslagna åtgärderna kunde genomföras inom projektperioden, gjorde att en mätbar miljöpåverkan är svår att påvisa.

5.2 Framgångsfaktorer

Kunniga människor som deltagit i projektet med god erfarenhet av denna typ av frågor. Bra teknisk utrustning hos konsulten. Ett bra underlag i form av biotopkartan.

5.3 Förvaltning av det genomförda projektet

Staden har i och med detta projekt fått förslag på en metodik som kan vara användbar i samband med stadens bebyggelseutveckling. Metoden är tillgänglig för stadens förvaltningar genom rapporten. Områdesansvariga för Årsta på Exploateringskontoret och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdel har också fått del av rapporten.

5.4 Projektdokumentation och styrning

Främst genom rapporten "Metodik för kartläggning av spridningsfunktioner inom Stockholms stad"

5.5 Följdåtgärder

Inga beslut tagna.

5.6 Projektets replikerbarhet

Metoden som utvecklats i projektet bör återanvändas. Datatekniken som används för analys av kartmaterialet kan förfinas och utvecklas.

6 Kontaktuppgifter

Rebecka Grönjörd
Miljö & Teknik
Box 8189
104 20 Stockholm

08-508 264 07
076-12 264 07
rebecka.gronjord@expl.stockholm.se

www.stockholm.se/exploateringskontoret Sök: Tyrestakilen

7 Bilagor

Bilaga 1 Sammanfattat omdöme

Bilaga 2 Rapport "Metodik för kartläggning av spridningsfunktioner inom Stockholms stad"
pappersformat
eller
spridningsamband_rapport.pdf (med tillhörande kartor 1-14)

Bilaga I – Sammanfattat omdöme

Nr	Påstående	Instämmer				
		Inte alls	I viss mån	Ganska mycket	Helt	Vet ej
1	De uppnådda resultaten överensstämmer med de tidigare angivna målen.	☐	☐	☒	☐	☐
2	Det genomförda projektet medför en positiv påverkan på miljön.	☐	☒	☐	☐	☐
3	Projektet bidrar till utvecklingen av ny teknik (t ex genom användningen av sådan teknik).	☐	☒	☐	☐	☐
4	Projektet har lett till attityd- och/eller beteendeförändringar.	☐	☐	☐	☐	☒
5	Projektet medför minskade kostnader (för drift och underhåll, t. ex. i form av energikostnader).	☒	☐	☐	☐	☐
6	Samarbetet med andra aktörer inom och utom staden har fungerat väl.	☐	☐	☐	☒	☐
7	Projektresultaten kommer till användning inom förvaltningen/bolaget, eller inom andra förvaltningar/bolag.	☐	☐	☒	☐	☐
8	Projektet är så bra att det bör upprepas (inte nödvändigtvis i samma förvaltning/bolag).	☐	☐	☐	☒	☐